

Keld G. Kudsk,
Kongehøjvej 64
7990 Ø. Assels

Dato: 7. december 2006
Journal nr.: 01.16.02G01/05-3475
Deres j. nr.: 13t Ø. Assels
Initialer: loj
Direkte tlf.: 99 70 70 74
E-mail: Tekniskforvaltning@morsoe.dk

1 Miljøgodkendelse af Rolighedsvej 10

Morsø Kommune har med brev af 5. december 2005 modtaget ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrproduktionen Rolighedsvej 10 jf. § 33 i *miljøbeskyttelsesloven*¹.

Virksomheden er omfattet af bilag 1 i *bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed og senere ændringer*² under punkt I 101, som hedder:

"Anlæg til husdyrproduktion for mere end 210 dyreenheder i slagtesvin (over 30 kg) eller 2.000 stipladser".

Ansøgningen gælder en husdyrproduktion på 8.900 stk. slagtesvin (30-102 kg) - svarende til 249,9 DE.

Til grund for Morsø Kommunes behandling af sagen ligger ansøgning om miljøgodkendelse af 5. december 2005, VVM-screeningsafgørelse af 11. august 2004 og VVM-screeningsafgørelse af 16. september 2005. En miljøteknisk beskrivelse af virksomheden fremgår af bilag 1, mens Morsø Kommunes vurdering fremgår af bilag 2.

Miljøgodkendelsen omhandler kun de miljømæssige forhold efter *miljøbeskyttelseslovens* § 33. Ansøger har selv ansvaret for at indhente eventuelle godkendelser og tilladelser efter anden lovgivning, det kan for eksempel være bygge- og/eller landzonetilladelse.

Miljøgodkendelsen meddeles på vilkår og revurderes efter 8 år.

1.1 Miljøgodkendelsens vilkår

1.1.1 Generelt

Ejendommen skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for godkendelsen og som anført i godkendelsens beskrivelse af landbruget.

¹Lovbekendtgørelse nr. 753 af 25. august 2001 om miljøbeskyttelse.

²Bekendtgørelse nr. 943 af 16. september 2004 om godkendelse af listevirksomhed og bekendtgørelse nr. 878 af 19. september 2005 om ændring af bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed.

Ændringer i ejerforhold og ansvarshavende skal meddeles til Morsø Kommune.

1.1.2 Produktionens omfang

Godkendelsen omfatter en husdyrproduktion på 8.900 stk. slagtesvin (30-102 kg) - svarende til i alt 249,9 DE.

Beregning skal ske efter husdyrgødningsbekendtgørelsens³ anvisninger.

Én gang årligt skal husdyrproduktionens størrelse dokumenteres. Dokumentation for overholdelse af husdyrproduktionens størrelse kan f.eks. ske ved gødningsregnskabet og indgå i virksomhedens grønne regnskab.

1.1.3 Lugt

Ejendommen og dens omgivelser skal renholdes og drives, så lugtgener begrænses mest muligt. Der må ikke findes unødvendige våde områder og fast gødning på gulv og spalter.

Alle stalde etableres med højtryksoverbrusning.

Der må makismalt være 480 slagtesvin på stald af gangen i stald 2 med en gennemsnitsvægt på 65 kg.

Der må makismalt være 2.225 slagtesvin på stald på ejendommen i alt af gangen med en gennemsnitsvægt på 65 kg.

Højder på ventilationsafkastene på staldene skal etableres efter tabellen nedenfor:

Stald-nummer	Antal afkast	Højde på afkast efter ændring af dyrehold
1	4	4,5
2	3	5,5
3	3	5
4	2	3,2
5	6	5,5
6	3	7

Ventilationsanlægget på stald 6 skal etableres som et multistepsystem.

Ventilationssystemet skal rengøres og gennem serviceeftersyn mindst én gang årligt.

Al ventilationsluft fra stald 2 skal ledes gennem ammoniakvaskeanlæg, der fjerner minimum 90 % af ventilationsluftens indhold af ammoniak - alternativt etableres - efter aftale med Morsø Kommune - anden teknisk løsning med tilsvarende lugtreducerende effekt.

Ammoniakvaskerens effektivitet - eller effektiviteten af en anden teknisk løsning - skal én gang årligt dokumenteres og kan indgå som en del af virksomhedens grønne regnskab.

³Bekendtgørelse nr. 814 af 13. juli 2006 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Beplantning mellem stald 2 og Rolighedsvej 8 skal bibeholdes og sikre god af-skærmning.

Ved berettiget klage kan tilsynsmyndigheden kræve, at virksomheden for egen regning efterviser, at virksomheden ikke giver anledning til en overskridelse af lugtgenekriteriet på 10 LE/m³ på opholdsarealer på Rolighedsvej 8.

Lugtmålinger skal foretages på virksomhedens afkast af akkrediteret lugtmåler og lugtbidrag beregnes ved brug af den spredningsmodel, som anbefales i den til enhver tid gældende lugtvejledning. Lugtmåling skal ske efter aftale med tilsynsmyndigheden og under normale driftsforhold.

1.1.4 Støj

Virksomhedens bidrag til det ækvivalente korrigerede støjniveau dB(A), målt ved skel til nærmest liggende enkeltbolig må ikke overskride:

<i>Dag:</i>	<i>kl. 7.00 - 18.00: 55 dB(A)</i>
<i>Aften:</i>	<i>kl. 18.00 - 22.00: 45 dB(A)</i>
<i>Nat:</i>	<i>kl. 22.00 - 07.00: 40 dB(A)</i>

Den maksimale støjværdi i nattetimerne, må ikke overstige 55 dB(A) i oven-nævnte afstand.

Hvis Morsø Kommune skønner, at der er støjgener fra driften af virksomheden, skal virksomheden for egen regning eftervise, at gældende støjkrav overholdes. Støjmålingen skal foretages af en akkrediteret støjmåler.

Støjmålingen kan højst kræves én gang årligt og skal foretages i over-ensstemmelse med Miljøstyrelsens Vejledning nr. 6/1984: "Måling af ekstern støj" og Miljøstyrelsens Vejledning nr. 3/1996: "Supplement til vejledning om ekstern støj fra virksomheder".

1.1.5 Næringsstoffer

På ejendommens udspretningsarealer, der ligger i område med særlige drikke-vandsinteresser (OSD-område), må nitratudvaskningen til det nydannede grundvand ikke overstige 40 mg/l.

Nitratudvaskningen fra ejendommens øvrige arealer (OD-område) må ikke overstige 50 mg/l til det nydannede grundvand.

Fosforoverskuddet på ejendommens udspretningsarealer må ikke overstige 4 kg fosfor/ha beregnet som et gennemsnit over 5 år. Ejer skal dog til enhver tid arbejde for at nedbringe fosforoverskuddet fra det nuværende niveau vha. bedst tilgængelige teknologi, hvis det er muligt indenfor økonomisk rimelig ramme.

Overholdelse af vilkårene omkring næringsstoffer skal dokumenteres i virksomhedens grønne regnskab ved modelberegning, Simmelsgård III B eller tilsvarende.

1.1.6 Affald

Farligt affald, herunder olie- og kemikalieaffald, samt medicinrester, kanyler m.m., skal opbevares på befæstet og overdækket areal uden afløb.

Farligt affald skal bortskaffes gennem I/S MOK.

Animalsk affald, herunder selvdøde dyr og fostre, skal bortskaffes til godkendt destruktionsanstalt og opbevares i container eller overdækket med fast tæt overdækning, så der ikke opstår uhygiejniske forhold i tidsrummet inden afhentning.

Opbevaring af døde dyr skal ske væk fra naboer for at undgå unødige gener.

1.1.7 Medicin og pesticider

Medicin og kanyler skal opbevares i aflåst skab.

Sprøjtemidler skal opbevares i et aflåst skab eller aflåst rum uden afløb.

1.1.8 Skadedyr

Der skal ved flueplage på ejendommen foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium. Rovfluer er omfattet af bestemmelserne.

1.1.9 Spildevand

Vask af maskiner m.m. på ejendommen skal foregå på vaskeplads indrettet i overensstemmelse med retningslinjerne, som de fremgår af Landbrugets Byggeblade, Dansk Landbrugsrådgivning.

1.1.10 Grønt regnskab

Der skal årligt udarbejdes Grønt Regnskab for bedriften svarende til programmet "Grønt Regnskab" udgivet af Landbrugets Rådgivningscenter, Skejby, 2001. Der skal anvendes den senest reviderede version.

Det grønne regnskab skal suppleres med dokumentation for, at vilkår under punkt 1.1.5 overholdes.

Det grønne regnskab skal indsendes til Morsø Kommune, Teknisk Forvaltning, jernbanevej 7, 7900 Nykøbing M én gang årligt. Regnskabet skal foreligge første gang for regnskabsåret 2009.

1.2 Afslutning og klagevejledning

Godkendelsen vil blive offentliggjort ved annoncering i Morsø Folkeblad den 8. december 2006 og offentlighedsfasen er 4 uger frem til den 5. januar 2007.

Godkendelsen kan i offentlighedsfasen påklages til Skov- og Naturstyrelsen. En eventuel klage skal være skriftlig og indsendes til Morsø Kommune, Teknisk Forvaltning, Jernbanevej 7, 7900 Nykøbing M. Efter klagefristens udløb videresender Morsø Kommune klagen til Skov- og Naturstyrelsen.

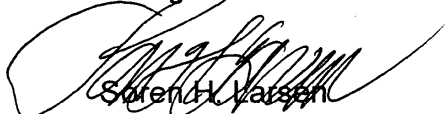
Klageberettigede er ansøger, Viborg Amt samt enhver, der har individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Herudover er der i *miljøbeskyttelseslovens* §§ 99-100 angivet en række interesseorganisationer, som ligeledes er klageberettigede.

Godkendelsen er gældende, når klagefristen er udløbet under forudsætning af, at der ikke er indkommet klager.

En klage har ikke opsættende virkning, hvilket vil sige, at ejer på eget ansvar må handle efter godkendelsens bestemmelser.

Søgsmål af denne godkendelse skal jf. *miljøbeskyttelseslovens* § 101 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Venlig hilsen

Søren H. Jørgensen
Bygningsinspektør

/

Lene Olesen Jensen
Biolog

Kopi til:

NordVest Agro I/S, Ringvejen 63, 7900 Nykøbing M, Att.: Simon Bach Nielsen
Viborg Amt, Skottenborg 26, 8800 Viborg
Arbejdstilsynet i Viborg Amt, Postboks 1228, 0900 København C
Embedslægeinstitutionen for Viborg Amt, Sct. Mikkelsgade 4,1, 8800 Viborg
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Bilag 1: Miljøteknisk beskrivelse
Bilag 2: Morsø Kommunes vurdering

Bilag 1 Miljøteknisk beskrivelse

1.3 Ejerforhold

Ansøger og ejer er Keld G. Kudsk, Kongehøjvej 64, 7990 Ø. Assels.
CVR nr.: 78 35 50 18. Matrikelnummer: 13t Ø. Assels.

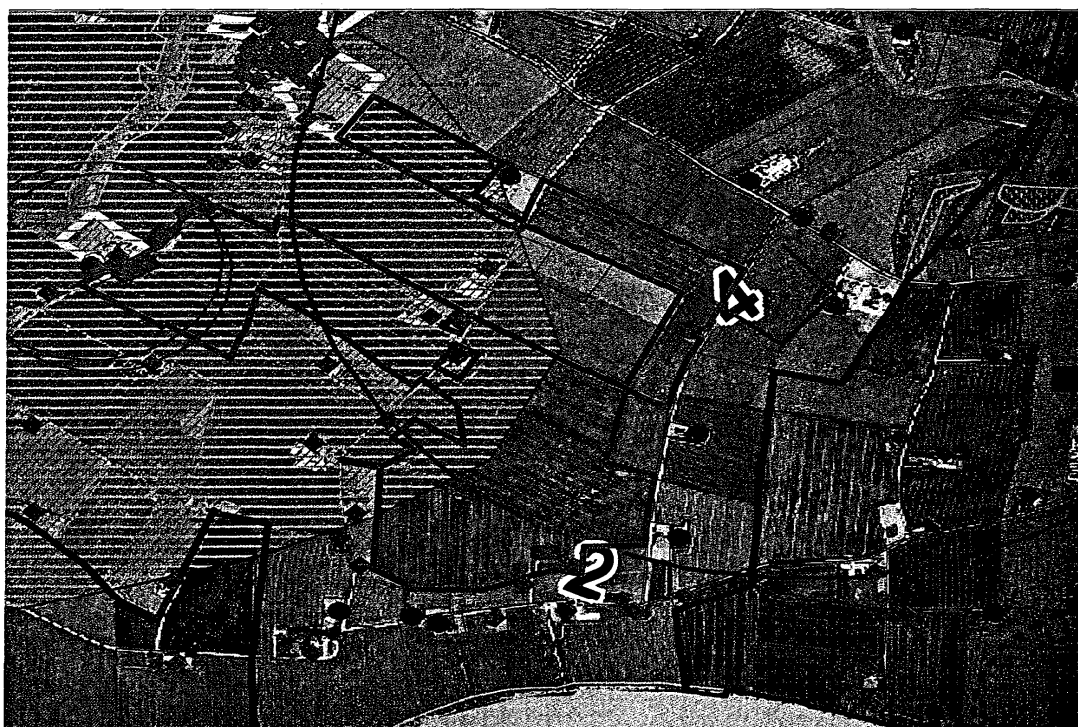
1.4 Oplysninger om virksomheden og det ansøgte projekt

Virksomheden er et eksisterende landbrug, der ved konvertering af 249,9 DE i FRATS til 249,9 DE i ren slagtesvineproduktion (30-100 kg) med 2.480 stipladser er omfattet af reglerne om miljøgodkendelse, som de fremgår af reglerne i *bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed og senere ændringer*.

I forbindelse med ændringen af dyreholdet ombygges eksisterende ladebygning til slagtesvinestald og smågrisestalden ændres til slagtesvin. Laden er placeret 95 m fra nærmeste nabo målt fra husmur til husmur i kortest mulig afstand.

1.5 Virksomhedens placering, OSD - og naturområder

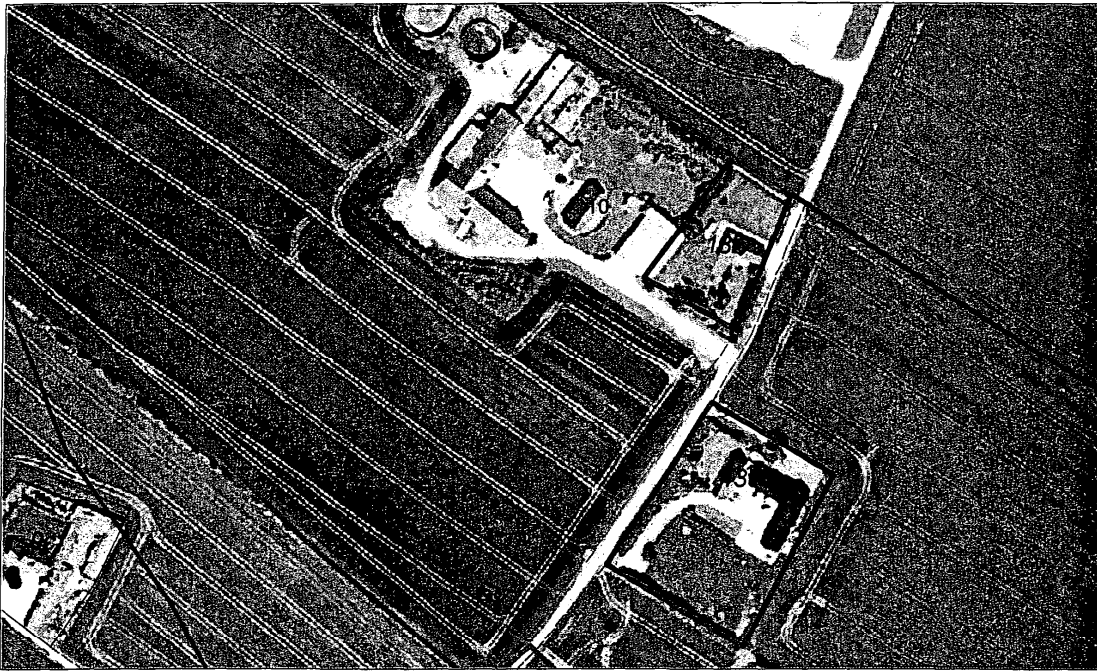
Ejendommen ligger i det åbne land i primært jordbrugsområde jf. Kommuneplanen for Morsø Kommune 2000-2012 og Regionplan 2005 for Viborg Amt, se figur 1.

Sil-
lerslev
Havn

Figur 1. Lokalisering af Rolighedsvej 10 – en del af udspretningsarealerne er placeret i OSD-område

Bedriften er placeret ca. 500 m fra Ø. Assels mod nord og ca. 2 km fra Sillerslev Havn mod sydøst. Nærmeste naboer er Rolighedsvej 8 og 11, som ligger henholdsvis ca. 75 m og 130 m fra nærmeste staldbygger målt fra hushjørne til hushjørne, se figur 2.

Figur 2. Nærmeste naboer er Rolighedsvej 8 og 11 - henholdsvis ca. 75 og 130 m fra nærmeste staldbygninger

Der findes ikke sårbar natur i umiddelbar nærhed af ejendommens bygninger og nærmeste § 3-områder er 2 mindre søer er placeret ca. 700 m syd for ejendommen og ca. 1.200 m øst og ca. 800 m nordvest for ejendommen ligger ferske enge. En del af ejendommens udsprængningsarealer ligger i OSD-område og størstedelen af udbringningsarealerne ligger i oplandet til Søndervig ca. 5.000 m vest for ejendommen, der er udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde (EU-habitatområder nr. 29). De øvrige arealer ligger i oplandet til mindre sårbare dele af Limfjorden.

1.6 Udsprængningsareal

Af screeningsansøgningen af 29. april 2004 fremgår det, at 111,8 ha er tilhørende ejendommen og 66,6 ha er fra anden ejendom – i alt 178,4 ha

1.7 Virksomhedens indretning

Ejendommen indrettes med plads til 2.480 slagtesvin på stald ad gangen og gulvprofilet i alle stalde bliver med delvist spaltegulv. I de eksisterende stalde (nr. 1- 5) bliver der plads til henholdsvis 320, 480, 300, 180 og 600 slagtesvin. Stald 6 indrettes til 600 slagtesvin på stald.

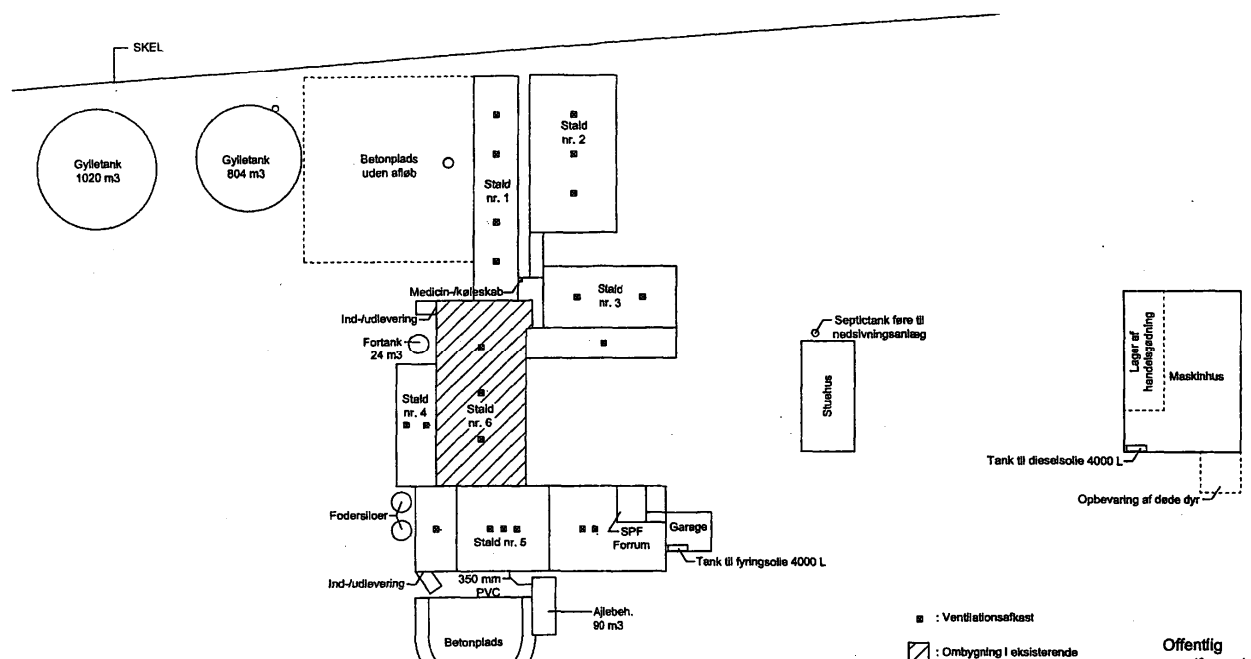
Ventilationssystemet på ejendommen er baseret på undertryk bortset fra stald 3, hvor der er li-getryksventilation i en del af stalden. Stald 6 etableres med multi-step og afkast forhøjes med 1,5 m over kip (7 m over terræn). Øvrige ventilationsafkastshøjder ændres, som det fremgår af tabel 1.

Tabel 1: Ventilationsafkast og højder før og efter ændringen af dyreholdet

Stald	Antal afkast	Afkast højde (m)	
		før	efter
1	4	4,5	4,5
2	3	4	5,5*
3	3	3,5	5
4	2	3,2	3,2
5	6	5,5	5,5*
6	3	-	7
I alt	21		

* Der etableres ammoniakvask på alle afkast eller anden teknisk løsning med samme lugtreducerende effekt

En oversigt over virksomhedens indretning fremgår af figur 3.

Figur 3. Indretning af ejendommen – døde dyr opbevares længst mod vest på betonplads uden afløb

Der etableres ammoniakvask eller anden teknisk løsning eller metode med samme lugtreducerende effekt på alle 3 afkast på stald 2 og højtryksoverbrusning i alle stalde.

Ejendommen modtager færdigblandet foder, som opbevares i to nye fodersiloer.

1.8 Husdyrgødning

Gødningssystemet er baseret på gylle og årsproduktionen af husdyrgødning er beregnet til ca. 4.551 m³ inkl. regn- og vaskevand.

Gyllen opbevares i 2 gyllebeholdere, fortank og gyllekældre. Gyllebeholderne er fra 1991 og 1995 og på henholdsvis 804 m³ og 1020 m³. Fortanken er på 24 m³, mens det samlede volumen på gyllekældre efter udvidelsen er 707 m³ – et total volumen på 2.749 m³. Efter udvidelsen overføres ca. 1.320 m³ til ejers anden ejendom på Kongehøjvej 64, hvorved opbevaringskapaciteten på Rolighedsvej 10 er beregnet at være 10.7 mdr.

Udbringning af gylle sker dels med selvkørende slangeudlægger og dels med gyllevogn med slangeudlægger. Transporten af gylle mellem de to ejendomme foregår med lastbil.

1.9 Næringsstoffer

Ammoniakfordampning er beregnet som det fremgår af tabel 2. Beregningerne er udført efter seneste udgave af ammoniakemissionsmodellen fra Landcenteret i Skejby. Reduktion i forbindelse med etablering af ammoniakvaskeanlæg indgår ikke i beregningerne.

Emission fra stald og lager er beregnet til 4.040 kg N/år, mens emission ved udbringning er beregnet til 1.407 kg N/år. Der er ikke i forbindelse med ansøgningen miljøgodkendelse lavet beregninger over den teoretisk kvælstofdeposition på baggrund af emissionen fra stald og lager i nærliggende naturarealer.

Tabel 2: Årlig emission af ammoniak fra stald, lager og mark

	kg NH ³ -N per år
Emission fra stald	3.577
Emission fra lager	463
Emission ved udbringning	1.407
Samlet emission	5.447

Kvælstofbalance og kvælstofudvaskning er beregnet med Simmelsgaard IIIb, og fremgår af tabel 3.

Tabel 3: Kvælstofbalance og –stofudvaskning på henholdsvis OSD-områder og øvrige arealer efter udvidelsen

	OSD-områder (42 ha)	Øvrige arealer
N tilført (kg/ha)	261	259
N-bortførsel med afgrøder (kg/ha)	155	141
N-balance (tilførsel–bortførsel), (kg/ha)	106	118
Udvaskning i alt (kg/ha)	65	84
Udvaskning i alt (mg nitrat/l)	60	75
Nitratkoncentration, øvre grundvand, mg/l	40	50

Der er regnet med 33 % reduktion mellem rodzonen og det øvre grundvandsspejl og en udvaskning fra udyrkede arealer på 10 kg N pr ha

Udvaskning af nitrat til nydannet grundvand er således beregnet til 40 mg/l for arealerne placeret i OSD-område og til 50 mg/l for arealerne udenfor.

Den gennemsnitlige fosforbalance er beregnet efter amsregnearket og fremgår af tabel 4.

Tabel 4: Fosforbalance på ejendommens jorder efter udvidelsen

P-tilførsel med handelsgødning, kg/ha	5452
P-tilførsel med husdyrgødning, kg/ha	4643
P-bortførsel med afgrøder, kg/ha	805
P-balance (tilførsel-bortførsel), kg/ha	4

Beregningerne viser et fosforoverskud som gennemsnit for ejendommens udbringningsareal på 4,0 kg P/ha, hvilket er baseret på tilsætning af fytase og fasefodring eller teknik med tilsvarende effekt.

1.10 Lugt

Lugtemissionen og geneafstanden før og efter udvidelsen er beregnet efter "Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde", Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne (FMK), 2002. Resultaterne af beregningerne fremgår af tabel 5.

Tabel 5: Emission og geneafstande fra Rolighedsvej 10 – hele ejendommen

	Før	Efter
Beregnet emission (LE/s)	22.482	21.694
Aflæste geneafstande (m) til:		
Boligområder i byzone samt sommerhusområde	474	466
Byzoneområde i øvrigt, landsby + samlet bebyggelse	267	262
- enkelt bolig i det åbne land (m)	150	147

Ændring af dyreholdet fra FRATS til ren slagtesvineproduktion medfører en forbedring af lugtemissionen på 788 LE/s fra ejendommen. Geneafstanden falder fra 150 m til 147 m til nærmeste naboer i det åbne land.

Der er gennemført OML-multi modelering som supplement til FMK-modellen, hvor det er beregnet, at lugtkoncentrationen på Rolighedsvej 8 er 9 LE/s. Beregningen er baseret på afkastshøjder som fremgår af tabel 6.

Tabel 6: Afkastshøjder på staldbygninger – beregningsgrundlag

Stald-nummer	Antal afkast	Total højde på afkast (m)
1	4	4,5
2	3	4,2
3	3	4/3,5
4	2	3,2
5	6	5,5/6,5
6	3	6,5

Rolighedsvej 8 klager over lugtgener fra stald 2, hvor ventilationen i varme perioder sker gennem åbne vinduer og døre. Ejer oplyser desuden, at stald 2 giver problemer i form af, at grisene søler.

1.11 Støj og støv

Støjkilder er foderanlæg, transportsystemer, kompressorer, ventilation samt maskiner til markarbejde. Kompressor er placeret i en lukket bygning og vil næppe kunne høres udendørs. Den primære kilde til støj fra virksomheden er ventilationsstøj, mens maskiner til markarbejde vil medføre støj i de perioder, hvor der er aktivitet i marken.

Støv forekommer i forbindelse med til- og frakørsel til ejendommen.

1.12 Ressourceforbrug

Ejendommens samlede forventede ressourceforbrug ved maksimalt dyrehold fremgår af tabel 7.

Tabel 7: Ejendommens årlige forbrug af vand og energi

Ressource	Forbrug
Drikke- og vaskevand	4.970 m ³
El	70.000 kWh
Dieselolie	14 tons
Fyringsolie	12 tons

Vandet bruges primært til drikkevand til dyrene og vaskevand til rengøring af stalde. Energiforbruget bruges primært til ventilation, lys og gyllepumpning.

1.13 Drikkevand og spildevand

Ejendommen får drikkevand fra alment privat vandværk. Vask- og påfyldning af marksprøjten foregår ikke på ejendommen. Husholdningsspildevand ledes til septiktank og videre til sivedræn. Spildevand fra vask af stalde ledes til gylletank.

1.14 Olietanke

Dieselolie opbevares i maskinhus i 4.000 liters overjordisk olietank, mens fyringsolie til opvarmning af stuehus og stald opbevares garage i overjordisk olietank på 4.000 liter – se figur 3.

1.15 Medicin og pesticider

Sprøjtemidler opbevares ikke på ejendommen og sprøjtning udføres af person med sprøjtebevis. Medicin opbevares i aflåst rum/skab.

1.16 Affald

Husholdningen er tilmeldt almindelig dagrenovation. Olie- og kemikalieaffald opbevares på anden ejendom. Medicinrester og kanyler opbevares i godkendt emballage. Begge dele afleveres til I/S MOK.

Døde dyr opbevares overdækket med kadaverkap og opbevares længst mod vest på betonplads uden afløb) indtil de bortskaffes via destruktionsanstalt.

1.17 Fluer og rotter

Bekæmpelse af fluer foretages med rovfluer og kemisk bekæmpelse om nødvendigt. Forekomst af rotter forebygges ved at renholde ejendommens arealer bedst muligt og sikring af kloakker mod indtrængning af rotter. Der er indgået aftale med Mortalin om rottebekæmpelse.

1.18 Til- og frakørsel

Eksterne transporter foregår via kommunevejen Rolighedsvej. Antallet af transporter til og fra be-
driften er før og efter udvidelsen er opgjort, som det fremgår af tabel 8.

Tabel 8: Antal årlige transporter til og fra Rolighedsvej 10

Type	Antal pr år	
	Før	Efter
Husdyr	76	78
Døde dyr	104	104
Levering af husdyrgødning	141	151
Levering af handelsgødning	1	1
Levering af foderstoffer	52	52
Levering af fyringsolie/brændstof	7	7
I alt (traktor + lastbil)	381	393

Antallet af transporter til og fra ejendommen er stort set uændret som følge af konverteringen af dyreholdet. Maskintransporter i forbindelse med markarbejdet er ikke medregnet. Al gyllehåndtering forestås af maskinstation.

1.19 Valg af placering og bedst tilgængelig teknik

I forbindelse med ændringen af dyreholdet på ejendommen indføres fasefodring og tilsætning af fytase til fodret - eller anden teknik med samme effekt på næringsstofbalancen - hvilket betyder, at normtallene for udskilt N og P ved det valgte fordringssystem kan sænkes til 3,03 kg N og 0,48 kg P/dyr, hvormed næringsstofbelastningen fra dyreholdet begrænses.

Ventilationsafkast på stald 2 og 3 hæves med 1-1½ m (se tabel 1), ventilationsafkast på stald 6 etableres med multistep og afkast 7 m over terræn, og der etableres ammoniakvask eller anden teknisk løsning på alle afkast på stald 2 – dette med det mål at reducere lugtgenerne fra ejendommen. Desuden etableres højtryksoverbrusning i alle stalde, hvilket regulerer dyrenes adfærd og medfører god hygiejne, som ligeledes virker med til at begrænse lugt- og fluegener fra ejendommen.

Ejer vil fremover i et vist omfang anvende positionsbestemt plantedyrkning ved tildeling af kalk og kali efter GPS på baggrund af registrerede variationer på udbytter og jordbund. Hensigten er at begrænse ressourceforbruget gennem bedre kendskab til markvariationerne. Metoden kræver mere erfaring før den vil kunne tages i brug på ejendommen ved f.eks. tildeling af kvælstof og pesticider.

2 Morsø Kommunes vurdering

2.1 Renere teknologi

Miljøbeskyttelsesloven har til formål at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, jord og undergrund, samt vibrations- og støjulemper. Desuden bygger Miljøbeskyttelsesloven på et princip om at anvende den mindst forurenende teknologi. Virksomheden skal derfor indrettes og drives på en sådan måde, at anvendelsen af ressourcer, herunder energiforbrug og affaldsfrembringelse begrænses mest muligt.

Virksomheder er ved nyanskaffelser forpligtiget til, inden for en rimelig økonomisk ramme, at anvende den bedst tilgængelige teknologi. Morsø Kommune vil i den forbindelse gøre opmærksom på BAT-bladene (Bedste Available Teknologi) for landbrug, se f.eks. hjemmesiden http://www.lr.dk/bygningerogmaskiner/informationsserier/batbyggeblade/bat_oversigt.htm

Virksomheden er ikke omfattet af *bekendtgørelse om grønt regnskab*⁴, men Morsø Kommune vurderer, at der vil være en miljømæssig gevinst ved, at virksomheden påbegynder udarbejdelsen af Grønt Regnskab. Grønne regnskaber skaber fokus på landbrugs ressource- og næringsstofbrug og er et godt redskab i forbindelse med udarbejdelse af handlingsplaner og målsætninger, der skal sikre, at virksomheden til stadighed udvikler sig i en miljømæssig positiv retning. Der er derfor i miljøgodkendelsen stillet vilkår om, at virksomheden skal påbegynde udarbejdelsen af Grønt Regnskab, svarende til programmet Grønt Regnskab, Landbrugets Rådgivningscenter, 2001.

Morsø Kommune finder det relevant, at det grønne regnskab indeholder en status for områderne renere teknologi og naturbevarelse. Ansøger anbefales i det grønne regnskab at forholde sig til, hvorfor der er eventuelle afvigelser i forhold til sidste år, og hvilke tiltag der forventes gennemført indenfor de enkelte områder i det kommende år.

Det grønne regnskab skal udarbejdes én gang årligt, og indsendes til Morsø Kommune, Jernbanevej 7, 7900 Nykøbing M.

2.2 Luft og lugt

Den primære kilde til lugt fra ejendommen vurderes at være staldventilationsluften. Sekundært vil der kunne forekomme kortvarige lugtgener i forbindelse med udslusning, opbevaring og udbringning af husdyrgødning. Lugtemissionen før og efter udvidelsen er beregnet ved hjælp af modellen som fremgår af "Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde", Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne (FMK), 2002. Modellen er baseret på tyske tal fra 1980'erne. Der er siden sket væsentlige forbedringer i indretningen af staldsystemerne, som er med til at begrænse lugtgener.

Efter ændringen af dyreholdet på Rolighedsvej 10 falder den teoretiske lugtemission begrænset fra 22.500 LE/s til 21.700 LE/s hvilket skyldes, at lugtemissionen fra slagtesvineproduktion generelt er mindre end hos smågrise. Geneafstanden efter FMK's vejledning er beregnet til 147 m og overskredet både før og efter ændringen i forhold til naboerne på Rolighedsvej 8 (75 m) og Rolighedsvej 11 (130 m), og Rolighedsvej 8 klager over store lugtgener fra dyreholdet, hvor specielt stald 2 udgør et problem. Rolighedsvej 11 føler ikke væsentlige gener som følge af lugt fra ejendommen.

Som supplement til FMK-modellen er der gennemført OML-multi modellering, hvor det er beregnet, at genekriteriet på 10 LE/m³ er overholdt i skel til Rolighedsvej 8. Morsø Kommune vurderer, at de fysiske forhold – den korte afstand, lave skorstenshøjder mv. – gør, at der er usikkerheder forbundet med resultaterne af OML-beregningen, og kommunen vurderer derfor, at der er relativ stor risiko for, at lugtgenerne hos Rolighedsvej 8 er større end, hvad lugtgenekriteriet på 10 LE/m³ angiver som rimeligt.

⁴Bekendtgørelse nr. 753 af 25. august 2001 om visse virksomheders pligt til at udarbejde Grønt Regnskab.

Lugtemission fra landbrug kan begrænses væsentligt ved generel god management, der regulerer dyrenes adfærd og sikre god daglig hygiejne i staldene. Søleadfærd er pt. et problem i stald 2, og der er derfor stillet vilkår om etablering af højtryksoverbrusning i alle stalde, hvilket har vist at kunne forebygge denne adfærd med deraf begrænsning i lugtemission til følge.

Optimalt fungerende ventilationssystem har ligeledes effekt på dyrenes adfærd og i forhold til lugtgenerne hos nabo er det væsentligt, at ventilationen fra ejendommen fungerer optimalt så al ventilation sker gennem ventilationsafkast, der er opret og i så stor højde som muligt for at sikre optimal spredning, og derved tilstrækkelig fortynding hos nabo. Morsø Kommune har derfor stillet vilkår om ændring af ventilationsafkast på ejendommens staldbygninger, så alle afkast er oprette og 1 -1½ m over kip på de stalde, hvor det vurderes, at have effekt på lugtforholdene på Rolighedsvej 8. Det er desuden et vilkår, at ventilationssystemet fungerer optimalt og dermed leder al ventilationsluft til afkast og ikke gennem åbne vinduer og døre i varme perioder.

OML-beregningen viser bl.a. god effekt ved ændring af ventilationen på stald 3, da ventilationsforholdene i dag på denne stald er utidssvarende. Det er imidlertid Morsø Kommunes vurdering, at lugtbelastningen fra stald 2 i forhold til Rolighedsvej 8 er større, end hvad staldindretning, ændring af afkast og management i øvrigt kan i mødekomme, og det er derfor Morsø Kommunes opfattelse, at der skal ske yderligere tiltag på virksomheden, der giver en lugtreduktion. Stald 2 er tættest beliggende Rolighedsvej 8 og det synes derfor at oplagt, at søge reduktion på lugtemissionen her.

Det er i dag ingen anlæg til lugtreduktion på markedet, der er BAT registreret, og det er ikke muligt at finde leverandører af f.eks. ammoniakvaskeanlæg, der vil give garanti for lugtreduktion. Erfaringen med ammoniakvaskeanlæg på en slagtesvinestald med 350 stipladser på Smedebjergervej 105 viser imidlertid en lugtreduktion på >50 % (LE/s).

Beregning af effekten ved etablering af ammoniakvaskeanlæg med en 50 % lugtreduktion fra stald 2 på de teoretiske geneafstande på Rolighedsvej 10 er begrænset, og geneafstanden falder fra 147 m uden tekniske tiltag til 139 m (beregnet efter FMK). Rolighedsvej 8 retter imidlertid klagen over lugt mod stald 2 og Morsø Kommune finder det derfor rimeligt som rettesnor, at vurdere effekten isoleret på en halvering af lugtemissionen fra stald 2. FMK beregninger viser i den situation et fald i geneafstanden på 68 m før etablering af luftvask og 48 m efter etablering af luftvask, hvor den faktiske afstand til Rolighedsvej 8 er 75 m.

Morsø Kommune vurderer på den baggrund, at der er en relativ stor effekt ved etablering af ammoniakvaskeanlæg på stald 2, og der er derfor i miljøgodkendelsen stillet vilkår om fjernelse af minimum 90 % ammoniak af ventilationsluften, hvor det er den afledte reduktion i lugtemissionen (ca. 50 % eller mere), der er det egentlige mål med vilkåret.

Der er i dag etableret beplantning mellem stald 2 og Rolighedsvej 8. Beplantningen virker dels som visuel afskærmning men kan have en større eller mindre positiv effekt på lugtbegrænsning hos Rolighedsvej 8. Bibeholdelse af beplantning er derfor stillet som vilkår i miljøgodkendelsen.

Metoden til måling af lugt er i dag dels meget kostbar og dels forbundet med stor usikkerhed. Det har derfor i miljøgodkendelsen været et mål, at vilkårene omkring lugt er stillet som faktiske tekniske tiltag, som er kendt at have positiv effekt på lugtemissionen fra landbrug. Det er Morsø Kommunes vurdering, at rækken af tiltag samlet set vil forbedre lugtforholdene på Rolighedsvej 8 væsentligt. Der er imidlertid ingen garanti for lugtreduktionens størrelse, og Morsø Kommune understreger derfor vigtigheden af, at virksomheden konstant har fokus på staldindretning, tiltag og generel management, der kan begrænse lugtemissionen fra virksomheden yderligere. I erkendelse af, ¹ at geneafstandene efter FMK-vejledningen er overskredet som udgangspunkt, ² at det er urealistisk at beregne den faktiske effekt af vilkårene om lugtbegrænsende tiltag før og efter, og ³ at det er sandsynligt, at der sker udvikling af nye og bedre teknologier på feltet, finder Morsø det alligevel nødvendigt at stille supplerende vilkår om dokumentation for overholdelse af lugtgenekriteriet på 10 LE/m³ hos nabobebudelse - ved berettiget klage. Sidstnævnte vilkår giver mulighed for doku-

mentation for tilstrækkelig effekt af de tekniske tiltag på virksomheden, og at det vejledende lugt-genekriterium ved nabobeboelse overholdes.

2.3 Støj og støv

Støj og støv fra virksomheden er primært relateret til kørsel til og fra ejendommen, og støj desuden i forbindelse med ventilationsanlægget. Det er Morsø Kommunes opfattelse, at støj- og støvbidraget fra virksomheden er begrænset, og at de støjende og støvende aktiviteter, der er på ejendommen er dæmpet i en grad, der er tilstrækkelig.

Morsø Kommune vurderer derfor ikke at anlægget på Rolighedsvej 10 vil give anledning til væsentlige støj- og støvgener for omgivelserne. Der er i miljøgodkendelsen alligevel indsat vilkår om maksimal støj fra virksomheden i det tilfælde, at driften på virksomheden ændres og der i den forbindelse opstår støjproblemer.

2.4 Affald

Virksomheden fremskaffer farligt affald i form af f.eks. medicin- og pesticidrester, kanyler mv., animalsk affald i form af selvdøde dyr og dagrenovationslignende affald såsom plast, papir mv.

Bortskaffelse af farligt affald skal ske til I/S MOK. Den kommunale modtageplads på Nørrebro, Nykøbing er til affald fra private, og der er derfor stillet vilkår om, at I/S MOK benyttes til bortskaffelse af farligt affald, som f.eks. kemikalie- og medicinrester.

For at undgå smittespredning og uhygiejniske forhold, er der stillet vilkår om, at animalsk affald skal opbevares i container eller overdækkes med fast, tæt overdækning - f.eks. kadavercap - indtil afhentning og placeret væk fra naboer.

Alt affald skal i øvrigt afhentes og behandles i overensstemmelse med de til enhver tid gældende affaldsregulativer for Morsø Kommune, ligesom reglerne i *affaldsbekendtgørelsen*⁵ og senere ændringer skal overholdes.

2.5 Opbevaring af husdyrgødning

Produktionssystemet på ejendommen er etableret således, at al gødning ledes til gyllebeholder. Ejendommen har en gødningsproduktion på 4.551 m³ og en opbevaringskapacitet på ejendommen på 2.749 m³ til flydende gødning. Ca. 1.320 m³ gylle overføres til ejers anden ejendom på Kongehøjvej 64 og opbevaringskapaciteten på Rolighedsvej 10 bliver ca. 9,4 mdr. Det vejledende krav om mindst 9,0 måneders opbevaringskapacitet er således opfyldt for flydende gødning.

Morsø Kommune vurderer, at opbevaringen af husdyrgødningen på ejendommen er i overensstemmelse med gældende regler og ikke giver anledning til væsentlig forurening af omgivelserne.

2.6 Jord, grundvand og vandløb

I forbindelse med landbrugsvirksomhed er forureningen af jord- og vandmiljøet primært relateret til brugen af næringsstoffer/husdyrgødning i planteavl.

2.6.1 Fosfor

Der tilføres i dag mere fosfor til landbrugsjord, end der fjernes med afgrøderne. Det betyder, at der er risiko for tab af fosfor til omgivelserne. Fosfor tabes primært fra landbrugsjord ved erosion. Regnvand, smeltevand eller vind transporterer fosfor væk fra marken med jorden. Desuden sker der tab ved udvaskning gennem dræn. Et direkte tab af fosfor til vandløbene sker ved vandløbenes nedbrydning af brinkerne.

⁵Bekendtgørelse nr. 619 af 27. juli 2000 om affald.

Viborg Amt har i screeningsafgørelsen af 11. august 2004 vurderet, at overskuddet af fosfor på 4 kg P/ha på udbringningsarealerne ikke er i et omfang som vil kunne svække det internationale naturbeskyttelsesområde ved Søndervig (EU-habitatområde nr. 29).

Det er Morsø Kommunes opfattelse, at det optimale er, at der ikke er fosforoverskud på udsprængningsarealer, der anvendes til naturområder med skærpet målsætning, eftersom der herved er en potentiel risiko for overmætning af jorden med fosfor og dermed udvaskning på sigt. Der stilles derfor i miljøgodkendelsen vilkår om, at fosforoverskuddet maksimalt må være 4 kg P/ha som gennemsnit for ejendommens udsprængningsarealer. En fosforbalance på 4 kg P/ha er relativ lav, og Morsø Kommune finder det derfor ikke relevant at supplere vilkåret med vilkår om handleplan for at nedbringe fosforoverskuddet på ejendommen yderligere. Ejer skal dog til enhver tid arbejde for at nedbringe fosforoverskuddet fra det nuværende niveau vha. bedst tilgængelige teknologi, indenfor en økonomisk rimelig ramme.

Morsø Kommune forventer, at der i fremtiden vil ske en reduktion af fosforoverskuddet i forbindelse med, at fodringsteknologien stadig forbedres og effektiviteten i staldene øges. Den nuværende gylleseparationsteknologi er ikke interessant for ansøger, da den økonomiske investering ikke vurderes at stå mål med den miljømæssige gevinst, der vil være ved at fjerne ejendommens relativ begrænsede fosforoverskud. Der findes p.t. ikke gylleseparationsteknik, som er BAT for bedriften.

2.6.2 Kvælstof

Kvælstof fra landbrugsvirksomheder afgives til omgivelserne dels ved fordampning (emission) og dels ved udvaskning.

Ammoniakfordampning

Fordampning (emission) af kvælstof fra virksomheden sker i form af ammoniak fra stalde, lager (gyllebeholdere) og udbringning. Ammoniakemission fra stald og lager er beregnet til 4.040 kg N/år, mens emission ved udbringning er beregnet til 1.407 kg N/år. Der er ikke i ansøgningsmaterialet gennemført beregninger for ammoniakdepositionen i nærliggende naturarealer, men Viborg Amt har i screeningsafgørelsen af 11. august 2004 vurderet, at kvælstofnedfaldet som følge af ammoniakfordampningen ikke vil kunne påvirke naturarealerne nævneværdigt.

Typisk sker ca. ¾ af den samlede fordampning af kvælstof fra et landbrug fra selve staldanlægget og lagre og ca. ¼ i forbindelse med udbringningen. Udbringning af gylle i marken sker dels med selvkørende slangeudlægger og dels med gyllevogn med slangeudlægger, og etableringen af ammoniakvaskeanlæg på stald 2- primært til lugtreduktion - vil kunne fjerne 20-25 % af den samlede ammoniakemission fra staldanlægget.

Morsø Kommune vurderer, at såvel udbringningen som opbevaringen af gyllen er hensigtsmæssig i forhold til at begrænse ammoniakemissionen fra ejendommen mest mulig. Morsø Kommune vurderer således, at ammoniakemissionen fra virksomheden er acceptabel, og der er derfor ikke stillet vilkår om at begrænse af ammoniakfordampningen fra anlæg eller i forbindelse med udbringning yderligere.

Morsø Kommune understreger dog, at det altid er vigtigt, at udbringning af gødning sker under de bedst mulige teknologiske og vejrmæssige forhold, for til enhver tid at begrænse kvælstofpåvirkningen af nærliggende naturområder mest muligt.

Kvælstofudvaskning

Udvaskning af kvælstof sker efter udsprængning på markerne, hvor kvælstof i jorden kan udvaskes til overfladevand og grundvand. De næringsstoffer, der udvaskes fra landbrugsarealerne, vil først og fremmest kunne påvirke søer og marine områder, som stofferne føres til, hvorimod vandløbene i mindre omfang vil blive påvirket af næringsstofferne.

Viborg Amt har i screeningsafgørelsen af 11. august 2004 vurderet, at det ansøgte ikke vil kunne medføre en forøgelse af næringsstofftilførslen til det internationale naturbeskyttelsesområde i et

omfang, der vil kunne svække udpegningsgrundlaget. Morsø Kommune vurderer på den baggrund, at der ikke er væsentlig påvirkning af Limfjorden, vandløb og søer med kvælstof som følge af dyreholdet på Rolighedsvej 10.

Beregninger af nitratudvaskningen i forbindelse med screeningen af 11. august 2004 viser en gennemsnitsudvaskning til det nydannede grundvand på 50 mg NO₃/l og 40 mg NO₃/l pr. ha for arealer, der henholdsvis ligger i OD- og i OSD-område.

Indenfor områder med drikkevandsinteresse er amtets krav til nitratudvaskningen til det nydannede grundvand i nitratfølsomt område med særlige drikkevandsinteresser (OSD-områder), at udvaskningen ikke må overstige 40 mg NO₃/l. I områder med drikkevandsinteresser (OD-områder) må udvaskningen ikke overstige 50 mg NO₃/l til det nydannede grundvand.

Morsø Kommune vurderer på den baggrund, at grundvandet ikke vil blive påvirket nævneværdigt af projektet, og der er i miljøgodkendelsen stillet vilkår om en tilrettelæggelse af sædskiftet så grænseværdier på 40 mg NO₃/l og 50 mg NO₃/l for henholdsvis OSD- og OD-områder er overholdt.

Morsø Kommune vurderer generelt, at virksomhedens anvendelse og håndtering af husdyrgødning sker på en sådan måde, at kvælstofbelastningen i de nærliggende omgivelser begrænses mest muligt og med de nævnte vilkår, er det Morsø Kommunes opfattelse, at driften af virksomheden kan ske uden væsentlig næringsstofpåvirkning af det omliggende miljø.

2.7 Pesticider

Pesticider er fællesbetegnelse for kemikalier til brug for bekæmpelsen af ukrudt, svampe og insekter i planteavlen. Virksomheden drives konventionelt, og har således et forbrug af diverse pesticider. Der anvendes alene pesticider i driften, der er godkendt af Miljøstyrelsen, og det er Morsø Kommunes opfattelse at såvel anvendelse, håndtering som opbevaring sker forsvarligt og efter gældende lovgivning. For at undgå diffus tilledning af pesticider mv. til omgivelserne stilles der vilkår om, at vask af maskiner m.m. på ejendommen skal foregå på vaskeplads indrettet i overensstemmelse med retningslinierne, som de fremgår af Landbrugets Byggeblade, Dansk Landbrugsrådgivning.

2.8 Til- og frakørsel

Det er Morsø Kommunes vurdering, at transporterne til og fra virksomheden ikke vil give anledning til væsentlige gener for omgivelserne.

2.9 Morsø Kommunes samlede vurdering

Rolighedsvej 10 overholder ikke afstandskravene, som de fremgår af *husdyrgødningsbekendtgørelsen*, hvilket medfører, at lugtbegrænsende tiltag er helt centrale i miljøgodkendelsens vilkår. Det er Morsø Kommunes opfattelse, at driften af ejendommen med de stillede vilkår i miljøgodkendelsen vil kunne ske uden væsentlig miljømæssig påvirkning af omgivelserne og samtidig sikre, at virksomheden udvikler sig i en miljømæssig positiv retning.

Virksomheden er omfattet af reglerne i *husdyrgødningsbekendtgørelsen*, og Morsø Kommune gør opmærksom på, at reglerne, som de fremgår der, til enhver tid skal overholdes.

Til ejendommen hører ca. 110 ha og Morsø Kommune opfordrer derfor virksomheden til at få udarbejdet en naturplan for ejendommens jorde. En naturplan har til mål at skabe opmærksomhed på de natur- og kulturhistoriske værdier på ejendommen, og fungerer som et redskab/vejledning til pleje og forbedring af naturområderne på ejendommen.